

ІСТОРІЯ

УДК 373.2.02(477)«192/193»

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863.1/32.214465>

Тетяна ШИНКАР,
 orcid.org/0000-0002-5656-2032
 викладач кафедри дошкільної освіти
 Педагогічного інституту
 Київського університету імені Бориса Грінченка
 (Київ, Україна) t.shynkar@kubg.edu.ua

ДЕФІНІТИВНИЙ АНАЛІЗ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЗМІСТОВИХ ЗАСАД МЕТОДИЧНОЇ РОБОТИ В ДОШКІЛЬНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ (20–30-ТІ РОКИ ХХ СТОЛІТТЯ)

У статті зроблено дефінітивний аналіз дослідження організаційно-змістових засад методичної роботи в дошкільних навчальних закладах України (20–30-ті роки ХХ століття). Проаналізовано роботи та погляди вітчизняних і закордонних науковців щодо формування категоріально-понятійного апарату дослідження. З'ясовано, що більшість понять досліджуваної сфери не мають однозначного визначення, трактуються дослідниками залежно від об'єкта та предмета дослідження, а також розуміння поняття «засади».

Методична робота в дошкільних навчальних закладах у 20–30-ті роки ХХ століття активно розвивалася, хоча це поняття і не було в широкому педагогічному обігу, а було лише прописане в назвах інструкційних листів, рекомендаціях, положеннях тощо, тому потребував уточнення термін «методична робота в дошкільному навчальному закладі». Методичну роботу в дошкільному навчальному закладі розглядаємо як систему заходів, спрямованих на вдосконалення педагогічної діяльності та підвищення рівня педагогічної майстерності педагогів, що сприяє покращенню освітнього процесу в закладі дошкільної освіти і є однією з умов успішного виховання та навчання дітей дошкільного віку. До змістових засад відносимо мету, завдання і зміст методичної роботи. До організаційних засад – принципи, методи і форми методичної роботи, а також кадрові та матеріально-технічні умови. Організаційно-змістові засади методичної роботи в дошкільних навчальних закладах розглядаємо як сукупність взаємозумовлених і взаємозалежних теоретичних, практичних та нормативних положень, що визначають мету, завдання, зміст, методи, форми, принципи, а також кадрові та матеріально-технічні умови здійснення методичної роботи в дошкільних навчальних закладах.

Дефінітивний аналіз проблеми організаційно-змістових засад методичної роботи в дошкільних навчальних закладах України у 20–30-ті роки ХХ століття уможливорює подальше дослідження.

Ключові слова: дошкільний навчальний заклад, засади, змістові засади, методична робота, організаційні засади, організаційно-змістові засади.

Tetiana SHYNKAR,
 orcid.org/0000-0002-5656-2032
 Teacher at the Department of Preschool Education
 Pedagogical Institute of Boris Grinchenko Kyiv University
 (Kyiv, Ukraine) t.shynkar@kubg.edu.ua

DEFINITIVE ANALYSIS OF ORGANIZATIONAL AND CONTENT PRINCIPLES OF METHODOLOGICAL WORK IN PRESCHOOL EDUCATIONAL INSTITUTIONS OF UKRAINE (20–30^S OF THE XXST CENTURY)

The article makes a definitive analysis of the organizational and content principles of methodical work in preschool educational institutions of Ukraine (20–30^s of the XXst century). The concepts of “methodical work”, “principles”, “organizational principles”, “content principles”, “organizational and content principles of methodical work” are defined. It was found that most of these concepts do not have an unambiguous definition, but they are interpreted by researchers depending on the subject of research and the definition of the concept of principle.

In the context of our research, methodical work in a preschool educational institution is considered as a system of measures aimed at improving pedagogical activities and improving the pedagogical skills of teachers, which is one of the components of education and training of preschool children and it also improves the educational process in preschool education.

We consider the concepts of “organizational” and “pedagogical” principles as interdependent and complementary. The pedagogical principles of methodical work in a preschool educational institution are the purpose, tasks and content

of teachers' activity. If the purpose, tasks and content are the content principles of methodical work in the educational process of preschool educational institution, then organizational principles are the main ways to use them. These include the principles, methods and forms of methodical work, personnel and logistical conditions.

Organizational and content principles of methodical work in preschool educational institutions include the purpose, methodological approaches, principles that are the basis for determining the content of methodical work of preschool educational institutions, and a set of pedagogical conditions (program-methodical, personnel and material-technical) that ensure its implementation.

Key words: *preschool educational institution, principles, content principles, methodical work, organizational principles, organizational and content principles.*

Постановка проблеми. У сучасних умовах розвитку суспільства одним із першочергових завдань підвищення якості дошкільної освіти є питання організації методичної роботи в закладах дошкільної освіти. Методична робота є важливим показником успішності роботи закладу дошкільної освіти й одним з основних шляхів реформування освіти, визначеного Державною національною програмою «Освіта» («Україна XXI ст.»), законами України «Про освіту», «Про дошкільну освіту», Базовим компонентом дошкільної освіти. Прискорений розвиток дошкільної освіти в Україні зумовлює необхідність дослідження історії дошкільної педагогіки та педагогічного досвіду для виокремлення і трансформації продуктивних ідей організації методичної роботи в сучасні умови діяльності закладів дошкільної освіти.

Аналіз досліджень. Теоретичні аспекти методичної роботи в закладах освіти різного рівня представлено у працях І. Жерносека, О. Зубкова, В. Колібабчука, С. Майданенко, В. Павленко, О. Сидоренко й інших. Розкрито зміст, форми, особливості організації методичної роботи в сучасних закладах дошкільної освіти в дослідженнях К. Білої, О. Долинної, О. Корнєєвої, К. Крутій, А. Морозової, Л. Швайки, О. Янко й інших. Представлено багатоаспектний практичний досвід здійснення методичної роботи в закладах дошкільної освіти у працях Г. Беленької, Н. Гавриш, І. Кіндрат, І. Кондратець, Н. Омеляненко, Н. Платохіної, І. Романюк, Н. Савінової, О. Стаєнної та ін. Заслуговують на увагу дослідження, присвячені формуванню фахової компетентності майбутніх організаторів дошкільної освіти, Г. Беленької, К. Волинець, Л. Гаращенко, О. Коваленко, О. Половіної та інших. Історико-педагогічні аспекти розвитку суспільного дошкільного виховання в Україні, зміст, форми, методи, планування навчально-виховного процесу вивчали: Л. Артемова, О. Бондар, З. Борисова, О. Венгловська, О. Проскура, А. Січкач, Т. Степанова, І. Улюкаєва й інші. Генезу організації методичної роботи в радянській і вітчизняній освіті розглянуто у працях В. Дородних, А. Єрмоли, Л. Калініної, Г. Литвиненка, Ю. Сирової, Т. Ткачевої та інших. Проте

невизначеність значущих дефініцій із проблеми організаційно-змістових засад методичної роботи в дошкільних навчальних закладах України у 20–30-ті рр. ХХ ст. зумовила вибір теми нашої статті.

Мета статті – охарактеризувати базові поняття у площині проблеми організаційно-змістових засад методичної роботи в дошкільних навчальних закладах України у 20–30-ті рр. ХХ ст.

Виклад основного матеріалу. У 20–30-ті рр. ХХ ст. для суспільного дошкільного виховання в Україні базовими були питання матеріального та санітарно-гігієнічного забезпечення закладів дошкільної освіти. Але актуальними були і питання, що стимулювали розвиток методичної роботи: визначення змісту дошкільної освіти, упровадження нових наукових ідей у практику, підвищення рівня педагогічної майстерності вихователів. Методична робота в закладах для дітей дошкільного віку активно розвивалася, хоча це поняття і не було в широкому педагогічному обігу, а було лише прописане в назвах інструкційних листів, рекомендаціях, положеннях тощо. Тому вважаємо необхідним розглянути й уточнити поняття «методична робота в дошкільному навчальному закладі».

Залежно від предмета дослідження науковці розглядають методичну роботу як складову частину системи підвищення кваліфікації педагогів (Бабанський, 1984; Бенціон, 1975; Даниленко, 2005; Жерносек, 2006); як процес підвищення або вдосконалення професійного рівня педагогів (Бабанський, 1970; Гавриш, 2009; Ганжа, 2010; Єрмола, 1998; Корнєєва, 2012; Крутій, 2004); як форму управління освітнім процесом закладу дошкільної освіти (Біла, 2005; Морозова, 2003; Янко, 2009).

В «Енциклопедії освіти» зазначено, що методична робота – цілісна, заснована на досягненнях науки, освітніх інноваціях, конкретному аналізі стану освітнього процесу система аналітичної, пошукової, діагностичної, інформаційної, організаційної діяльності та заходів, спрямованих на всебічне підвищення професійної майстерності кожного педагога, розвитку його творчого

потенціалу, педагогічного потенціалу загалом та вдосконалення якості освітньої роботи (Енциклопедія освіти, 2008).

І. Зязюн розглядав методичну роботу як систему підвищення кваліфікації педагогів у взаємозв'язку теорії із практикою, що уможливорює вчасне реагування на соціально-економічні, технологічні й освітні зміни в суспільстві (Зязюн, 2002).

Методична робота – це система взаємопов'язаних заходів, спрямованих на підвищення педагогічної майстерності педагогів дошкільного закладу, розвиток їхнього творчого потенціалу, що сприяє зростанню рівня освіченості та вихованості дітей. Метою методичної роботи є створення умов для опанування педагогами багатства національної педагогічної науки, новинок дошкільної педагогіки та психології (Ляшенко, Шинкаренко, 2008: 101).

Методична робота в дошкільному навчальному закладі передбачає навчання педагогів роботи з дітьми, підвищення їхньої педагогічної кваліфікації (Васильєва та ін., 1990).

А. Морозова методичну роботу в дошкільному навчальному закладі розглядає як феномен, що є засобом управління педагогічним процесом і діяльністю педагогічного колективу (та кожного вихователя в ньому); вона спрямована на підвищення професійної компетентності вихователів, розвиток педагогічної майстерності, творчості; узагальнення, популяризацію та впровадження кращого педагогічного досвіду, що сприятиме підвищенню якості виховання та навчання дітей (Морозова, 2003).

Методична робота – це систематична колективна й індивідуальна діяльність педагогічних працівників, спрямована на вдосконалення їхньої кваліфікації та професійної майстерності (Швайка, 2007: 152).

Методична робота – підбір раціональних методів навчання і виховання дітей, що потребує підвищення загальнопедагогічного рівня вихователя та його методичної готовності до організації і здійснення освітнього процесу, обмін досвідом між членами педагогічного колективу, виявлення і поширення кращого педагогічного досвіду (Овчарова, 2000: 307).

І. Жерносек визначає методичну роботу як цілісну систему підвищення професійної майстерності та кваліфікації педагогів у міжкурсний та докурсний періоди (Жерносек, 2006).

Ю. Бабанський методичну роботу трактує як вдосконалення науково-теоретичної, методичної, психологічної підготовки педагогів, підвищення професійної майстерності, творчого потенціалу,

розширення загального культурного рівня, що формує здатність швидко адаптуватися до постійних змін в освіті та сприяє позитивним результатам освітнього процесу (Бабанський, 1970).

Думку науковця розділяє дослідниця Ю. Сирова і визначає методичну роботу в дошкільному навчальному закладі як «<...> цілісну, засновану на досягненнях науки й педагогічного досвіду, на конкретному аналізі навчально-виховного процесу систему взаємозалежних дій і заходів, спрямованих на всебічне підвищення кваліфікації й професійної майстерності кожного вихователя (включаючи заходи щодо керування професійною самоосвітою, самовихованням, самовдосконаленням), на розвиток і підвищення творчого потенціалу педагогічного колективу дошкільного навчального закладу в цілому, а в кінцевому результаті – на вдосконалювання навчально-виховного процесу дошкільного закладу, на досягнення оптимального рівня виховання й розвитку дітей дошкільного віку» (Сирова, 2017: 43–44).

Науковець О. Корнеєва розглядає методичну роботу як обов'язкову та важливу складову частину освітньої діяльності дошкільного навчального закладу; систему підвищення кваліфікації педагогів, яка сприяє розвитку професійної майстерності, творчого потенціалу, позитивно впливає на освітній процес; у дошкільному навчальному закладі виконує завдання методичного забезпечення освітнього процесу, популяризацію новітніх психолого-педагогічних знань, створення належних умов для самовдосконалення педагогів, забезпечення методичної підтримки, реалізації ініціативи педагогів та впровадження у практику кращої навчально-методичної літератури й методичних розробок. Дослідниця констатує: «Методична робота в дошкільному навчальному закладі – це сукупність дій, спрямованих на забезпечення підвищення кваліфікації педагогів, якості освітнього процесу в дошкільних навчальних закладах, поширення психолого-педагогічних знань серед батьків» (Корнеєва, 2012: 20). Уважаємо, що науковець найбільш широко розкрила поняття методичної роботи в дошкільному навчальному закладі, тому її тлумачення беремо за основу, методичну роботу в дошкільних навчальних закладах розглядаємо в контексті нашого дослідження як систему заходів, спрямованих на вдосконалення педагогічної діяльності та підвищення педагогічної майстерності педагогів, що сприяє покращенню освітнього процесу в дошкільному закладі освіти і є однією з умов успішного виховання та навчання дітей дошкільного віку.

Зважаючи на те, що головним об'єктом методичної роботи в закладі дошкільної освіти є педагогічні працівники, варті уваги погляди Г. Беленької, що мають бути враховані у плануванні методичної роботи з педагогами: у структурованому вигляді професійна компетентність вихователя виглядає як «триступінчаста піраміда, основу якої становлять професійні знання, на їх основі формуються вміння та навички, а індивідуалізація й інтерпретація їх особистістю стає базисом розвитку професійних здібностей» (Беленька, 2011).

Аналіз джерел свідчить, що період 20–30-х рр. ХХ ст. характеризується становленням радянської системи дошкільної освіти, науковим обґрунтуванням теоретичних, організаційних та методичних основ діяльності дошкільних закладів. З'ясовано, що це період активного розвитку змісту та форм організації методичної роботи в системі дошкільного виховання, серед яких педагогічні виставки, стаціонарні та пересувні бібліотеки, педагогічні музеї, досвідні станції, педагогічні комітети та спеціальні комісії з дошкільного виховання, підготовчі курси, участь у Всеросійських з'їздах, нарадах і конференціях із дошкільного виховання, розроблення та впровадження у практику навчальних посібників та методичних рекомендацій. Тому, зважаючи на предмет нашого дослідження, вважаємо за необхідне визначити поняття «організаційно-змістові засади методичної роботи в дошкільних навчальних закладах».

У результаті аналізу дисертаційних досліджень та праць науковців виявлено, що дефініції «організаційно-змістові засади», «організаційні засади» та «змістові засади» дослідники переважно розглядають у сукупності їхніх складників (принципи, передумови, умови, зміст, форми, методи, функції, критерії тощо). Цілісне поняття трактують по-різному, виходячи із визначення поняття «засади» та відповідно до об'єкта і предмету дослідження.

У «Тлумачному словнику сучасної української мови» зазначено, що термін «засади» розглядається як «основа чогось, те головне, на чому ґрунтується, базується що-небудь; вихідне, головне положення, принципи, основа світогляду; спосіб, метод здійснення чого-небудь» (Тлумачний словник, 2005: 157).

З огляду на це Л. Березівська до організаційних засад відносить перебіг реформи (підготовка, розроблення й ухвалення основоположних документів, здійснення та реалізація), її організаторів (ініціатори й учасники) і умови здійснення (суспільно-політичні, соціально-економічні). Поняття «організаційні засади» розглядає у взаємозалеж-

ності та взаємодоповнюваності з поняттям «педагогічні засади». Поняття «педагогічні засади» ототожнює з поняттям «процесуально-змістові засади», спираючись на поняття «процес» як послідовну зміну станів або явищ, яка відбувається закономірним порядком; перебіг розвитку чого-небудь; сукупність послідовних дій, засобів, спрямованих на досягнення певних наслідків, та поняття «зміст» – сутність, внутрішня особливість чого-небудь; розумна основа, мета, призначення чого-небудь. До процесуально-змістових засад науковець відносить педагогічні причини і цілі, принципи, напрями, результати і наслідки, досвід реформ (Березівська, 2009: 26–27).

Ю. Сирова в дисертаційному дослідженні «Організаційно-педагогічні засади методичної роботи в дошкільних навчальних закладах України (друга половина ХХ ст.)» визначає організаційно-педагогічні засади методичної роботи в дошкільному навчальному закладі як «сукупність взаємозалежних і взаємозумовлених теоретичних та нормативних положень, педагогічних основ (мета, умови, форми, методи, зміст, підходи) та принципів, що забезпечують ефективну організацію навчально-виховного процесу у дошкільних закладах освіти та професійно-практичну діяльність учасників освітнього процесу» (Сирова, 2017: 47).

Т. Козак визначає поняття організаційні засади як вирішення органами управління в освіті проблем нормативного забезпечення інноваційних технологій навчання (Козак, 2007).

В «Енциклопедії освіти» зазначено, що організація – це внутрішня підпорядкованість, узгодженість, сукупність процесів або дій, що ведуть до вдосконалення взаємозв'язків між частинами цілого. Організація навчально-виховного процесу розглядається як сукупність цілеспрямованих педагогічних дій, спрямованих на формування освіченої, гармонійно розвиненої особистості, здатної до постійного оновлення знань, високої професійної компетентності, швидкої адаптації до змін у соціально-культурній сфері (Енциклопедія освіти, 2008: 613).

О. Корнеєва зазначає, що поняття «організація методичної роботи в дошкільному навчальному закладі» ширше, ніж поняття «організація методичної роботи з вихователями», а результатом методичної роботи в дошкільному навчальному закладі є налагоджена робота кваліфікованих вихователів, якісний освітній процес із дітьми, активна участь батьків у роботі закладу. Організація методичної роботи визначається нормативними документами локального, регіонального

та державного рівнів (Корнєєва, 2012: 25). До системи організації методичної роботи з вихователями дошкільних навчальних закладів дослідниця відносить мету, завдання, форми, технології, умови, результати методичної роботи (Корнєєва, 2012: 27).

С. Гончаренко змістові засади діяльності навчального закладу визначив як «спрямованість навчального процесу на формування системи наукових знань, практичних умінь і навичок та способів діяльності, які повинен опанувати учень у процесі навчання. Змістові засади залежать від рівня розвитку науки, техніки й економіки країни, національних особливостей системи освіти, суспільних потреб та політики керівних органів країни» (Гончаренко, 1997).

Предметом методичної роботи є ще не здійснена педагогічна діяльність, отже, її змістова структура зосереджена не на продукті педагогічної діяльності, а саме на її суб'єкті (Нестерова та ін., 2012).

Зміст методичної роботи в дошкільному закладі, крім досягнення належної якості освітнього процесу з дітьми, передбачає підвищення кваліфікації та педагогічної майстерності вихователів, покращення ефективності роботи педагогічного колективу загалом (Нікішина, 2007).

Зміст методичної роботи визначається відповідно до загальної мети державної освіти та формується відповідно до особливостей, потенціалу і якості роботи кожного дошкільного закладу й педагогічного колективу (Корнєєва, 2012: 40).

Для нашого дослідження близькі позиції науковця К. Крутій стосовно змісту теоретичного і практичного навчання педагогів і спрямування на: «практичну діяльність; формування певної суми знань, умінь і навичок, які необхідні для здійснення практичної діяльності; розвиток здібностей (прихованих і наявних), умінь наукового пошуку, експериментування; збагачення загальної культури педагога, розширення його кругозору, обізнаності у різних галузях науки, техніки, виробництва, суспільного життя тощо» (Крутій, 2014: 8–9).

Методична робота в закладі, на думку І. Жерносєка, за своїм змістом має бути пов'язана з іншими формами роботи з підвищення кваліфікації педагогічних кадрів (курсова перепідготовка, діяльність районних методичних об'єднань, семінари тощо), «з одного боку, продовжувати та закріплювати ту роботу, яка проводилась на курсах і семінарах, а із другого – має готувати педагогічні кадри до наступної курсової перепідготовки» (Жерносєк, 2006: 19).

Більшість науковців у своїх працях розглядають організаційно-педагогічні засади: сукупність концептуально значущих положень, вивчення передумов, умов, створення нормативного і програмно-методичного забезпечення для професійного розвитку фахівців та створення додаткових можливостей для їх соціально-професійної затребуваності (Ушакова, 2020); педагогічні основи та принципи навчання разом з основними положеннями його організації (Шерстюк, 2009); сукупність структурних, науково-методичних, педагогічних, матеріально-технічних умов, що характеризують і забезпечують навчально-виховний процес (Оружа, 2010); педагогічні засади – сукупність фундаментальних положень педагогіки і психології щодо розвитку особистості, а саме поняття, концепції, моделі, педагогічні закономірності; теорія та методика професійної освіти та соціальної педагогіки, що спрямовані на досягнення мети, завдань професійної підготовки майбутніх фахівців (Вайнола, 2009). Дослідниця І. Співакова розглядає поняття «організаційно-педагогічні засади» як «сукупність концептуально значущих положень, які є теоретичною і практичною основою реалізації процесу інноваційного розвитку вчителів у системі методичної роботи». Та визначає опосередковані засади – дотримання закономірностей, принципів та підходів інноваційного розвитку, державна освітня політика, інноваційний дух колективу й управління ним тощо; і безпосередні засади – неперервність професійного зростання педагогів у системі методичної роботи, мотивація, інформаційне забезпечення системи науково-методичної роботи, створення розвивального освітнього середовища з метою реалізації прагнення педагогів до самоосвіти, інноваційна система управління тощо (Співакова, 2020: 162).

Як бачимо, поняття «організаційно-педагогічні засади» ширше за поняття «організаційно-змістові засади». Конкретизуючись через систему завдань, мета визначає зміст методичної роботи в дошкільному навчальному закладі. Якщо мета, завдання і зміст становлять змістові засади методичної роботи в освітньому процесі дошкільного навчального закладу, то організаційні засади являють собою основні способи реалізації їх у зазначеному процесі. До них відносимо принципи, методи і форми методичної роботи, а також кадрові та матеріально-технічні умови. Дефініції «організаційні» та «змістові» засади розглядаємо як взаємозалежні і взаємодоповнюючі.

У контексті нашого дослідження організаційно-змістові засади методичної роботи в дошкільних навчальних закладах розглядаємо як сукупність

взаємозумовлених і взаємозалежних теоретичних, практичних та нормативних положень, що визначають мету, завдання, зміст, методи, форми, принципи, а також кадрові та матеріально-технічні умови здійснення методичної роботи в дошкільних навчальних закладах.

Висновки. Аналіз наукової літератури дозволив визначити поняття «методична робота в дошкільному начальному закладі», «організаційні засади», «змістові засади», «організаційно-змістові засади методичної роботи в дошкільних навчальних закладах». Методичну роботу в дошкільному начальному закладі розглядаємо як систему заходів, спрямованих на вдосконалення педагогічної діяльності та підвищення педагогічної майстерності педагогів, що сприяє покращенню освітнього процесу в закладі дошкільної освіти і є однією з умов успішного

виховання та навчання дітей дошкільного віку. До змістових засад відносимо мету, завдання і зміст методичної роботи. До організаційних засад – принципи, методи і форми методичної роботи, а також кадрові та матеріально-технічні умови. Організаційно-змістові засади методичної роботи в дошкільних навчальних закладах розглядаємо як сукупність взаємозумовлених і взаємозалежних теоретичних, практичних та нормативних положень, що визначають мету, завдання, зміст, методи, форми, принципи, а також кадрові та матеріально-технічні умови здійснення методичної роботи в дошкільних навчальних закладах.

Здійснений дефінітивний аналіз із проблеми організаційно-змістових засад методичної роботи в дошкільних навчальних закладах України у 20–30-ті рр. ХХ ст. уможливує подальше дослідження в цій площині.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бабанский Ю. Методическая работа в школе: организация и управление. Москва : Педагогика, 1970. 185 с.
2. Бабанский Ю., Поташник М. Оптимизация педагогического процесса (в вопросах и ответах). Киев : Радян. шк., 1984. 287 с.
3. Белая К. Методическая работа в ДОУ: анализ, планирование, формы и методы. Москва : ТЦ «Сфера», 2005. 96 с.
4. Бенцион Я. Проблемы совершенствования методической работы с педагогическими кадрами в условиях перехода ко всеобщему среднему образованию : автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.08. Алма-Ата, 1975. 24 с.
5. Березівська Л. Організаційно-педагогічні засади реформування шільної освіти в Україні у ХХ ст. : дис. ... докт. пед. наук: 13.00.01. Київ, 2009. 872 с.
6. Беленька Г. Формування професійної компетентності сучасного вихователя дошкільного навчального закладу : монографія. Київ : Університет, 2011. 320 с.
7. Вайнола Р. Педагогічні засади особистісного розвитку майбутнього соціального педагога в процесі професійної підготовки : автореф. дис. ... докт. пед. наук: 13.00.04. Київ, 2009. 44 с.
8. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. В. Бусел. Київ : ВТФ «Перун», 2005. 1728 с.
9. Гавриш Н. Теоретичні засади формування педагогічної команди як суб'єкта управління якістю роботи дошкільного навчального закладу. URL: <http://vuzlib.com/content/view/182/84>.
10. Ганжа Н. Індивідуальні форми методичної роботи з педагогами дошкільного навчального закладу. *Дошкільна освіта*. 2010. № 3 (29). С. 15–23.
11. Гончаренко С. Український педагогічний словник. Київ, 1997. 375 с.
12. Даниленко Л. Теоретико-методичні засади управління інноваційною діяльністю в загальноосвітніх навчальних закладах : автореф. дис. ... докт. пед. наук: 13.00.01. Київ, 2005. 42 с.
13. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України ; гол. ред. В. Кремень. Київ : Юрінком-Інтер, 2008. 1040 с.
14. Єрмола А. Система науково-методичної роботи інформаційно-методичних центрів з учителями загальноосвітніх навчально-виховних закладів: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01. Харків, 1998. 255 с.
15. Жерносек І. Організація науково-методичної роботи у школі. Харків : Основа, 2006. 128 с.
16. Зязюн І. Педагогічна майстерність – мистецтво навчальної і виховної дії. *Гуманітарні науки*. 2002. № 1. С. 6–14.
17. Козак Т. Організаційно-педагогічні засади впровадження кредитно-модульної системи підготовки фахівців у вищих педагогічних навчальних закладах III–IV рівнів акредитації : дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01. Дрогобич, 2007. 278 с.
18. Корнеєва О. Організація методичної роботи з вихователями дошкільних навчальних закладів : дис. ... канд. пед. наук: 13.00.08. Слов'янськ, 2012. 307 с.
19. Ляшенко О., Шинкаренко Л. Методична служба ДНЗ. *Методичний кабінет у дитячому садку*. 2008. С. 101.
20. Масові форми методичної роботи з педагогами в сучасному дошкільному навчальному закладі / за заг. ред. К. Крутій. Запоріжжя, 2004. 128 с.
21. Методична робота у ДНЗ / укл. Л. Швайка. Харків, 2007. 288 с.
22. Морозова А. Управление методической работой в дошкольном образовательном учреждении на диагностической основе : дис. ... канд. пед. наук: 13.00.07. Москва, 2003. 253 с.
23. Никишина И. Диагностическая и методическая работа в дошкольных образовательных учреждениях. Волгоград : Учитель, 2007. 156 с.
24. Овчарова Р. В. Технологии практического психолога образования. Москва : Творч. центр «Сфера», 2000. 437 с.

25. Оружа Л. Організаційно-педагогічні засади підготовки майбутніх дизайнерів у вищому навчальному закладі. *Вісник Інституту розвитку дитини. Серія «Філософія, педагогіка, психологія»*. Київ, 2010. Вип. 1. С. 73–78.
26. Педагог професійної школи : методичний посібник / Л. Нестерова та ін. Київ : Педагогічна думка, 2012. 200 с.
27. Сирова Ю. Організаційно-педагогічні засади методичної роботи в дошкільних навчальних закладах України (друга половина ХХ ст.) : дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01. Київ, 2017. 253 с.
28. Співакова І. Інноваційний розвиток вчителя в системі методичної роботи закладу загальної середньої освіти: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Київ, 2020. 275 с.
29. Ушакова В. Организационно-педагогические основы обеспечения подготовки специалистов нового поколения в многоуровневой системе высшего образования Республики Беларусь : автореф. дис. ... докт. пед. наук: 13.00.01. Минск, 2000. 31 с.
30. Шерстюк Л. Організаційно-педагогічні засади навчання професійного іншомовного спілкування. *Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили*. 2009. Вип. 95. С. 150–154.
31. Янко О. Організаційно-педагогічні умови управління якістю роботи сучасного дошкільного навчального закладу: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.06. Луганськ, 2009. 22 с.

REFERENCES

1. Babanskij Yu.K. & Potashnik M.M. (1984) Optimizatsija pedagogicheskogo protsessa (v voprosakh i otvetakh) [Optimization of the pedagogical process (in questions and answers)]. K.: Radjanskaja shkola, 287 [in Russian].
2. Babanskij Yu. K. (1970) Metodicheskaja rabota v shkole: organizacija i upravlenie [Methodical work at school: organization and management]. M.: Pedagogika, 185 [in Russian].
3. Belaja K. Yu. (2005) Metodicheskaja rabota v DOU: analiz, planirovanie, formy i metody [Methodical work in a preschool educational institution: analysis, planning, forms and methods]. M.: TTS Sfera, 96 [in Russian].
4. Bentsion Ya. S. (1975) Problemy sovershenstvovanija metodicheskoy raboty s pedagogicheskimi kadrami v uslovijakh perekhoda ko vseobshchemu srednemu obrazovaniiu [Problems of improving methodical work with pedagogical personnel in the context of the transition to universal secondary education]. Extended abstract of candidate's thesis. Alma-Ata, 24 [in Russian].
5. Berezivska L. D. (2009) Orhanizatsiino-pedahohichni zasady reformuvannia shkilnoi osvity v Ukraini v XX stolitti [Organizational and pedagogical principles of reforming public education in Ukraine in the 20th century]. Doctor's thesis. K., 872 [in Ukrainian].
6. Bielienska H. V. (2011) Formuvannia profesiinoi kompetentnosti suchasnoho vykhovatelya doshkilnoho navchalnoho zakladu: monohrafiia [Formation of professional competence of a modern educator of a preschool educational institution: monograph] Kyiv: Universytet, 320 [in Ukrainian].
7. Danylenko L. I. (2005) Teoretyko-metodychni zasady upravlinnia innovatsiinoiu diialnistiu v zahalnoosvitnikh navchalnykh zakladakh [Theoretical and methodical principles of innovation management in secondary schools]. Extended abstract of Doctor's thesis. Kyiv, 42 [in Ukrainian].
8. Entsiklopediia osvity [Educational Encyclopedia] (2008) Kremen V. H. (Ed.) Akad. ped. nauk. Ukrainy. K.: Yunikom Inter, 1040 [in Ukrainian].
9. Hanzha N. (2010) Indyvidualni formy metodychoi roboty z pedahohamy doshkilnoho navchalnoho zakladu [Individual forms of methodical work with teachers of preschool educational institution] Doshkilna osvita. 3(29), 15–23 [in Ukrainian].
10. Havrysh N. Teorytychni zasady formuvannia pedahohichnoi komandy yak subiektu upravlinnia yakistiu roboty doshkilnoho navchalnoho zakladu [Theoretical principles of forming a pedagogical team as a subject of quality management of a preschool educational institution]. Retrieved from: <http://vuzlib.com/content/view/182/84> [in Ukrainian].
11. Honcharenko S. U. (1997) Ukrainskyi pedahohichnyi slovnyk [Ukrainian pedagogical dictionary]. Kyiv, 375 [in Ukrainian].
12. Kornieieva O. (2012) Orhanizatsiia metodychoi roboty z vykhovatelyamy doshkilnykh navchalnykh zakladiv [Organization of methodical work with educators of preschool educational institutions]. Candidate's thesis. Sloviansk, 307 [in Ukrainian].
13. Kozak T.M. Orhanizatsiino-pedahohichni zasady vprovadzennia kredytno-modulnoi systemy pidhotovky fakhivtsiv u vyshchyykh pedahohichnykh navchalnykh zakladakh III–IV rivniv akredytatsii [Organizational and pedagogical principles of introduction of credit-module system of training in higher pedagogical educational institutions of III–IV levels of accreditation]. Candidate's thesis. Drohobuch, 278 [in Ukrainian].
14. Liashenko O. & Shynkarenko L. (2008) Metodychna sluzhba DNZ [Methodical service in preschool educational institutions] Metodychnyi kabinet u dytiachomu sadku, 101 [in Ukrainian].
15. Masovi formy metodychoi roboty z pedahohamy v suchasnomy doshkilnomu navchalnomu zakladi [Mass forms of methodical work with teachers in a modern preschool educational institution] (2004) Krutii K. I. (Ed.) Zaporizhzhia: TOV "LIPS" LTD, 128 [in Ukrainian].
16. Metodychna robota v DNZ [Methodical work in preschool educational institutions] (2007) Shvaika L. (Ed.), 288 [in Ukrainian].
17. Morozova A. N. (2003) Upravlenie metodicheskoy rabotoj v doshkolnom obrazovatelnom uchrezhdenii na diagnosticheskoi osnove [Management of methodical work in a preschool educational institution on a diagnostic basis] Candidate's thesis. M., 253 [in Russian].

18. Nikishina I. (2007) Diagnosticheskaja i metodicheskaja rabota v doskolnykh obrazovatelnykh uchrezhdenijakh [Diagnostic and methodical work in preschool educational institutions]. Volgograd: Uchitel, 156 [in Russian].
19. Oruzha L. (2010) Orhanizatsiino-pedahohichni zasady pidhotovky maibutnikh dyzaineriv u vyshchomu navchalnomu zakladi [Organizational and pedagogical principles of training future designers in a higher educational establishment] Visnyk instytutu rozvytku dytyny. Issue 1. Series: Philosophy, pedagogy, psychology. Kyiv, 73–78 [in Ukrainian].
20. Ovcharova R. V. (2000) Tekhnologii prakticheskogo psikhologa obrazovania [Technology of practical education psychologist] M.: Tvorch. tsentr “Sfera”, 437 [in Russian].
21. Pedahoh profesii noi shkoly: metodycyi posibnyk [Vocational school teacher: methodical manual] Nesterova L. V. (Ed.) Kyiv: Pedahohichna dumka, 200 [in Ukrainian].
22. Sherstiuk L. V. (2009) Orhanizatsiino-pedahohichni zasady navchannia profesiinoho inshomovnoho spilkuvannia [Organizational and pedagogical principles of teaching professional foreign language communication] Naukovi pratsi Chornomorskoho derzhavnogo universytetu imeni Petra Mohyly, 95, 150–154 [in Ukrainian].
23. Spivakova I. B. (2020) Innovatsiinyi rozvytok uchytelia v systemi metodychnoi roboty zakladu zahalnoi serednoi osvity [Innovative development of a teacher in the system of methodical work of a general secondary educational institution] Candidate’s thesis. Kyiv, 275 [in Ukrainian].
24. Syrova Yu. V. (2017) Orhanizatsiino-pedahohichni zasady metodychnoi roboty v doshkilnykh navchalnykh zakladah Ukrainy (druha polovyna XX stolittia) [Organizational and pedagogical principles of methodical work in preschool educational institutions of Ukraine (second half of the 21st century)] Candidate’s thesis. Kyiv, 253 [in Ukrainian].
25. Ushakova V. M. (2000) Organizatsionno-pedahogicheskije osnovy obespechenija podgotovki spetsialistov novogo pokolenija v mnogourovnevoj sisteme vysshogo obrazovaniia Respubliki Belarus [Organizational and pedagogical foundations of ensuring the training of new generation specialists in the multilevel system of higher education of the Republic of Belarus]. Extended abstract of Doctor’s thesis. Minsk, 31 [in Russian].
26. Velykyi tлумachnyi slovnyk sychasnoi ukraïnskoi movy [Large explanatory dictionary of the modern Ukrainian language] (2005) Busel V. T. (Ed.). Kyiv: VTF “Perun”, 1728 [in Ukrainian].
27. Yanko O. V. (2009) Orhanizatsiino-pedahohichni umovy upravlinnia yakistiu roboty suchasnogo doshkilnogo navchalnogo zakladu [Organizational and pedagogical conditions of quality management of a modern preschool educational institution]. Extended abstract of candidates thesis. Luhansk, 22 [in Ukrainian].
28. Yermola A. M. (1998) Systema naukovo-metodychnoi roboty informatsiino-metodychnykh tseŋtriv z uchyteliamy zahalnoosvitnikh navchalno-vykhovnykh zakladiv [System of scientific and methodical work of information and methodical centers with teachers of comprehensive educational institutions] Candidate’s thesis. Kharkiv, 255 [in Ukrainian].
29. Zhernosek I. P. (2006) Orhanizatsiia naukovo-metodychoi roboty v shkoli [Organization of scientific and methodical work at school]. Kharkiv: Osnova, 128 [in Ukrainian].
30. Ziaziun I. A. (2002) Pedahohichna maisternist – mystetstvo navchalnoi i vykhovnoi dii [Pedagogical skill – the art of teaching and educational action] Humanitarni nauky, 1, 6–14 [in Ukrainian].